

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษางานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 จำนวน 108 โรงเรียน โดยมีผู้บริหาร 302 คน และครู 367 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2529 เป็นผู้ให้ข้อมูลรวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 669 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและเก็บด้วยตนเอง และใช้บริการทางไปรษณีย์ จำนวน 669 ฉบับ ได้รับกลับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ 579 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.54
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียนและสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ
 - 4.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ แบบปลายเปิด วิเคราะห์โดยการ

แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความ-
เรียงอธิบาย

4.3 ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการ
นิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ แบบปลายเปิด
วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น
ตารางประกอบความเรียงอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูมากกว่า
ผู้บริหาร และเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี อายุราชการ
ระหว่าง 5-10 ปี และส่วนมากมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

2. การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม-
สามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู ปรากฏผลดังนี้

2.1 งานด้านการพัฒนาหลักสูตร

การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้าง
ของหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กทั้งสามขนาดได้
ปฏิบัติมากในการประชุมแนะนำชี้แจงและปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การปรับแผนการสอน คู่มือครู กิจกรรมการเรียนการสอน ให้
เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากใน
การประชุมสัมมนาภายในกลุ่มโรงเรียนและปฏิบัติน้อยที่สุด ในการประยุกต์ผลงานวิจัย
มาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดทำหรือจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู
แผนการสอน ไว้ให้เพียงพอ ในการศึกษาค้นคว้า โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้
ปฏิบัติมาก ในการรับจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงและโรงเรียนขนาดใหญ่ได้จัดทำ
เพิ่มเติมจากที่มีอยู่มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการประเมินผล การปฏิบัติงานวิชาการภายในหมวดวิชา และปฏิบัติน้อยที่สุดในการร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์งานวิชาการภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดกลาง

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา คำนึงการพัฒนาหลักสูตร คือ การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางค่านหลักสูตรมีความล่าช้า และเอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอให้ครูได้ศึกษา

2.2 งานคานการจักระบบการเรียนการสอน

การจัดชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมาก โดยการส่งเสริมให้ครูจัดกลุ่มนักเรียนตามความถนัด และความสามารถ และส่งเสริมให้ครูตกแต่งห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกาเรียนการสอน

การกำหนดการสอนและตารางสอนตามหลักสูตร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กได้ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในการเปิดโอกาสให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดการสอนของตนเองและปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ความรู้แก่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดการสอนและตารางสอนในโรงเรียนทั้งสามขนาด

การส่งเสริมการสอนตามแผนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการให้มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน และปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การแนะนำให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน

การส่งเสริมให้ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการให้ครูในหมวดวิชาเดียวกันหรือสอนในระดับชั้นเดียวกัน ประชุมวางแผนร่วมกัน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสาธิตการสอนใหม่ ๆ ให้แก่ครูในโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้พบมากที่สุดในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ด้านการจักระบบการเรียนการสอน คือ การที่ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนที่ใช้อยู่ เพราะคิดว่าการสอนของตนดีแล้ว และไม่มี การนำผลการวิจัยมาปรับปรุงวิธีการสอนของครู

2.3 งานด้านการบริหารบุคลากร

การปฏิบัติการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมาก ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติการสอน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การประชุมปฏิบัติการ เพื่อทบทวนความรู้พื้นฐานของครู

การพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาด ได้ปฏิบัติมากในการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาค้นการสอนเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุด ในการปฏิบัติงานการนิเทศศึกษาค้นการบริหารบุคลากร คือ การขาดแผนปฏิบัติงานด้านการสอน ในโรงเรียนทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.4 งานด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

การวางแผนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการส่งเสริมให้ครูใช้งบประมาณเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ความรู้แก่ครูในด้านการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก

การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ และการพัฒนาคุณลักษณะของเครื่องใช้ต่าง ๆ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมาก ในการสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่

ใช้การไต่คืออยู่เสมอ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูไต่ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา คำนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ไม่มีการติดตามผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน และไม่มีการสำรวจความต้องการการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียน

2.5 งานคำนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการแนะนำให้ครูทำการสำรวจสภาพและความต้องการการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนใช้ภายในโรงเรียน

การเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการให้ความรู้แก่ครูคำนการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพของวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานอยู่เสมอ

การติดตามผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการส่งเสริมให้ครูตรวจสอบสภาพของวัสดุอุปกรณ์เป็นระยะ ๆ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การแนะนำให้ครูประเมินผลรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา คำนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ คือ ไม่มีสถานที่จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมและการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ทำสื่อการสอนโดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็ก

2.6 งานคำนการฝึกอบรมครูประจำการ

คำนการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมาก

ในการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับค่านิเทศการตามที่ตั้งถาวรต่าง ๆ จัดขึ้น ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้ครูได้เขียน และสังเกตการสอนชั้นต่าง ๆ ควบกันภายในโรงเรียนหรือภายในกลุ่มโรงเรียน

การแนะนำข้อมูล ข่าวสารทางวิชาการแก่ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการจัดรายชื่อนหนังสือ หรือวารสาร ที่มีคุณค่าทางวิชาการเป็นบริการให้ครูทราบ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดสัปดาห์ความก้าวหน้าทางวิชาการแก่ครู

ค่านิเทศการก้าวหน้าทางวิชาการของครูในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาด ได้ปฏิบัติมากในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action - Research) เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ค่านิเทศการฝึกอบรมครูประจำการ คือ การขาดการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงานของครู และแหล่งวิทยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.7 งานค่านิเทศการปฐมนิเทศครูใหม่

ค่านิเทศการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการแนะนำให้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียน และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียนแก่ครูใหม่ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การมีการประเมินโครงการปฐมนิเทศครูใหม่

การช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาด ได้ปฏิบัติมากในการให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียนการสอน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้สังเกตการสอนจากครูเก่าที่มีประสบการณ์การสอนที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดกลาง

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาตามการปฏิรูปนิเทศครูใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการสอนแก่ครูใหม่ เช่น ให้สังเกตการสอนทำได้โดยไม่เพียงพอ

2.8 งานด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู

ด้านข่าวสารข้อมูล โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการทำหน้าที่เป็นประวัติของบุคลากรภายในโรงเรียน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การรวบรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาเผยแพร่ให้ครูทราบ

ด้านนันทนาการและสุขภาพอนามัยของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการพบปะสังสรรค์และรื่นเริงในบางโอกาส ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การบริการตรวจสุขภาพอนามัยแก่ครูและครอบครัวเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาตามการจัดบริการพิเศษแก่ครู คือ การขาดการจัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อให้ครูนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ที่พบปัญหา คือ การขาดงบประมาณสนับสนุน

2.9 งานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การให้บริการชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อย คือ การแจ้งข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดกลาง

การประสานสัมพันธ์กับชุมชน ในเรื่องการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาด ได้ปฏิบัติมากในการสนับสนุนให้ครูนำบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถเฉพาะเข้ามาเป็นวิทยากรในการเรียนการสอน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อย คือ การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมในโครงการของชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การที่กิจกรรมบางอย่างไม่เป็นที่สนใจของชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนบางส่วน ไม่ให้ความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2.10 งานด้านการประเมินผลการสอน

การดำเนินการประเมินผลการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินผลอย่างชัดเจน ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนเสมอ ๆ

การรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดได้ปฏิบัติมากในการเก็บบันทึกผลในการประเมินไว้เป็นหลักฐานในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดพบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา คือ การที่ครูไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และระเบียบของการวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้องแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษางานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ตามผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยส่วนรวมได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษารวมทั้ง 10 งาน คือ งานด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคล

การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมครูประจำการ การปฐมนิเทศครูใหม่ การจัดบริการพิเศษแก่ครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินผลการสอน ทั้งนี้เพราะงานทุกงานต่างก็มุ่งที่จะช่วยพัฒนาครูให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การทำให้คุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสาวภา เชาวน์ชลากร ที่ว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางเห็นด้วยที่ควรจัดงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา (เสาวภา เชาวน์ชลากร 2525 : 243) ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุด ในการเรียนของนักเรียน (สงัด อุทรานันท์ 2529 : 7)

2. งานด้านการพัฒนาหลักสูตร

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้มีปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตร ในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร โรงเรียนได้ปฏิบัติมากในการประชุมแนะนำชี้แจงนั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตร จึงจำเป็นต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรแก่บุคลากรที่ใช้หลักสูตรในโรงเรียน เพราะหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจะต้อง ศึกษา เข้าใจ มีความชำนาญในการใช้หลักสูตร (สันต์ ชรรณบัวรุ่ง 2527 : 119) ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรและให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (กรมสามัญศึกษา 2519) ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ นั้น อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ในเรื่องหลักสูตรมีไม่เพียงพอ ในการให้บริการแก่โรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการทางการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ โดยทั่วถึง (สงัด อุทรานันท์ 2525 : 2)

ในการปรับแผนการสอน คู่มือครู กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการประชุม

และสัมมนาภายในกลุ่ม โรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่ม โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีสภาพการใช้หลักสูตรที่ใกล้เคียงกัน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในงานด้านการพัฒนาหลักสูตรจึงใกล้เคียงกัน และเป็นการสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการตั้งกลุ่ม โรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ที่จะให้กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษามีการประสานงานกันในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น (กรมสามัญศึกษา 2524) อีกทั้งสามารถใช้กิจกรรมทางกาเรียนเทศการศึกษาหลายอย่างในการประชุมสัมมนาดังกล่าวให้เป็นที่น่าสนใจได้อีกด้วย ส่วนการประชุมที่ผลงานวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติอยู่นั้น อาจเป็นเพราะการเผยแพร่ผลงานวิจัยยังไม่ประสบความสำเร็จและเนื่องจากงานวิจัยเป็นลักษณะงานทางวิชาการที่อ่านยาก ไม่ดึงดูดความสนใจ และศัพท์เทคนิคต่าง ๆ ที่บุคคลทั่วไปไม่สามารถเข้าใจได้ (โกวิท ประวาลพฤษ 2524 : 23)

การจัดทำหรือจัดหาเอกสารหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร แผนการเรียนการสอน ไว้ให้เพียงพอในการศึกษาค้นคว้า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการรับจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพราะมีหน้าที่ที่จะต้องเผยแพร่เอกสารหลักสูตรดังกล่าวอย่างทั่วถึง เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในระบบหลักสูตรของประเทศไทย ส่วนการที่โรงเรียนจัดทำเอกสารหลักสูตรเพิ่มเติมจากที่มีอยู่โรงเรียนปฏิบัติอยู่นั้น ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนไม่ใคร่สำรวจความต้องการการใช้เอกสารหลักสูตรดังกล่าว อย่างทั่วถึง เมื่อได้รับจากส่วนกลางก็มอบให้หมวดวิชาไปดำเนินการเอง จึงไม่ทราบถึงความต้องการในการใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องและเป็นที่สนใจของครู จึงมิได้จัดทำเพิ่มเติม

การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการประเมินผลการปฏิบัติงานทางวิชาการภายในหมวดวิชา เพราะสภาพการใช้หลักสูตรของแต่ละหมวดวิชาตั้งแต่ จุดประสงค์ เนื้อหา ประสิทธิภาพ และการประเมินผล มีความแตกต่างกัน หมวดวิชาจึงสามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างครอบคลุม ส่งผลในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งการติดตามผลการใช้หลักสูตรยังเป็นหน้าที่หนึ่งของหมวดวิชาอีกด้วย (สังคอรุหรานันท์ 2527 : 274) ส่วนงานที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์

งานวิชาการภายในโรงเรียนนั้น อาจเป็นเพราะการขาดบุคลากร หรือผู้เชี่ยวชาญ ในการวิเคราะห์งาน อีกทั้งงานวิชาการมีขอบข่ายกว้างขวาง ผลการวิเคราะห์อาจไม่ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในโรงเรียน จึงมีการปฏิบัติงานค่านี้น้อย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ พบมากที่สุด ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา คำนึงการพัฒนาหลักสูตร คือ การประสานงาน กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางค่านี้นักศึกษามีความล่าช้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู และบุคลากรทางการศึกษาส่วนมาก ยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรดีพอ (สงัด อุทรานันท์ 2529 : 315) ดังนั้นเมื่อโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตร การดำเนินงานดังกล่าวจึงเป็นงานใหม่ ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพได้ บุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบมีน้อยไม่สามารถให้บริการอย่างทั่วถึงได้ ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ เอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอให้ครูได้ศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียน ไม่ได้จัดทำเพิ่มเติมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบ

3. งานด้านการจัดระบบการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานด้านการจัดระบบการเรียนการสอนในการจัดชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร โรงเรียนได้ปฏิบัติมากในการส่งเสริมให้ครูจัดกลุ่มนักเรียนตามความถนัดและความสามารถ และการส่งเสริมให้ครูตกแต่งห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นเพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียนที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

การกำหนดการสอนและตารางสอนตามหลักสูตร โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการ เปิดโอกาสให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดการสอนและ ตารางสอน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเห็นความสำคัญของการกำหนดการสอนและ ตารางสอน เพราะผู้สอนเป็นผู้จักเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน ยอมรับลักษณะธรรมชาติของ เนื้อหาและกิจกรรมเป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมจึงเป็นการส่งเสริมให้การจัดการ การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ-

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ว่าเป็นความร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้ดีขึ้น (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2525 : 93) ส่วนการให้ความรู้แก่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดการสอนและตารางสอนโรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้น อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านนี้โดยตรงและเป็นสิ่งที่โรงเรียนสามารถแก้ไขได้เอง โดยอาศัยประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การส่งเสริมการสอนตามแผนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ใฝ่ปฏิบัติมากในการให้มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสอน ทั้งนี้เพราะการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จะนำไปสู่การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และแผนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียนมัธยมก็ไ้ระบุไว้อย่างชัดเจน ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้ใ้ความสภาพของโรงเรียน เพราะผู้สอนเป็นผู้ร่วมกันจัดทำแผนการสอนเองตามกลุ่มโรงเรียนมัธยม (กรมสามัญศึกษา 2526 : 4) ส่วนการแนะนำให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนโรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้น เป็นเพราะสภาพงานวิจัยในปัจจุบันยังไม่เป็นที่เผยแพร่โดยทั่วไปในโรงเรียน และการอ่านผลการวิจัยไม่เข้าใจ มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ (ฝ่ายวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527 : 27)

การส่งเสริมให้ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ใฝ่ปฏิบัติมากในการให้ครูในหมวดวิชาเดียวกัน หรือสอนในระดับชั้นเดียวกันประชุมวางแผนร่วมกัน ทั้งนี้เพราะการประชุมเป็นกิจกรรมหรือของการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่ส่งผลให้ครูเกิดความมั่นใจในตัวเอง ช่วยให้มีความคิดอ่านกว้างขวาง เพราะได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น (ซารี นฉีศรี 2529 : 157) เกิดประโยชน์ในการจัดระบบการเรียนการสอน ส่วนการสาธิตวิธีการสอนใหม่ ๆ ให้แก่ครูโรงเรียนสามารถทำได้กันอยู่นั้น ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเทคนิควิธีสอนอยู่มาก บุคลากรภายนอกหรือผู้นิเทศภายนอกโรงเรียนก็มีไม่เพียงพอ และขาดการติดต่อประสานงานกัน จึงเป็นหน้าที่ของหมวดวิชาในการพัฒนาสมรรถภาพในการสอนของครูในหมวดวิชาเอง ส่วนการส่งเสริมการสอนเป็นคณะโรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้น เพราะการขาดครูที่จะทำงานร่วมกันเป็นคณะอย่างเหมาะสม ปัญหาเรื่องการจัดการวางสอน

และความสะดวกสบาย เพราะครูแต่ละคนต้องการจะสอน เวลาที่ตนสะดวกและเนื้อหา
ที่ตนถนัด (กาญจนา कुमारิกษ์ 2527 : 203)

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่
พบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา คำนการจักรระบบการเรียนการสอน คือ การ
ที่ครูบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่ใช้อยู่ เพราะคิดว่าการสอนของตนก็แล้ว
ทั้งนี้เนื่องจาก หลักสูตรใหม่มีกิจกรรมมาก ครูต้องรับภาระมากขึ้น เป็นการเพิ่มงานให้
แก่ครูผู้สอน (กรมวิชาการ 2525 : 30) ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยใช้กิจกรรมทาง
การนิเทศการศึกษา เพราะมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้
ดีขึ้น การนิเทศมิใช่เป็นการบังคับหรือจับผิด การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือร่วมมือ
ซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น (พนัส หันนาคินทร์ 2513 :
148) และปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ไม่มีการนำผลการวิจัยมาปรับปรุงวิธีการสอนของ
ครู ทั้งนี้เป็นเพราะยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและ
ความไม่เข้าใจ ในการอ่านผลงานวิจัย ตลอดจนการจัดทำข้อเสนอแนะในการวิจัยมักไม่
สัมพันธ์กับผลที่ได้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528 : 11) ในทัศนะ
ของผู้วิจัยเห็นว่า สมควรมีการจัดตั้งองค์กร เพื่อความร่วมมือและเผยแพร่ในการวิจัย
ทั้งนี้เพื่อขอประโยชน์แก่การปรับปรุงประสิทธิภาพในการสอน อีกทั้งงานวิจัยส่วนใหญ่มี
เนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่น ๆ (วิชัย เกตุสิงห์
2525 : 14)

5. งานคานการจัคหาสิ่งอ่านวยความสะดวก

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานคาน
การจัคหาสิ่งอ่านวยความสะดวกในการวางแผนการจัคหาสิ่งอ่านวยความสะดวก โรงเรียน
ได้ปฏิบัติมากในการส่งเสริมให้ครูใช้งบประมาณเกี่ยวกับสิ่งอ่านวยความสะดวกอย่างถูกต้อง
เหมาะสมนั้น อาจเป็นเพราะงบประมาณที่ได้รับในส่วนราชการทั่วไปไม่พอเพียงกับ
ประมาณการรายจ่าย การใช้งบประมาณเกี่ยวกับสิ่งอ่านวยความสะดวกควร เป็นไปอย่าง
ถูกต้องเหมาะสมและประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากในการปฏิบัติงาน โรงเรียน
จึงส่งเสริมในคานนี้มาก ส่วนการให้ความรู้แก่ครูในคานการใช้สิ่งอ่านวยความสะดวก

โรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้น อาจเป็นเพราะ โรงเรียนเห็นว่าครูมีความรู้ความสามารถ และ
ประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่แล้ว การให้ความรู้ในค่านี้อาจรบกวน
เวลาการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนจึงปฏิบัติงานค่านี้น้อย

การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ และการพัฒนาคุณลักษณะของ
เครื่องใช้ต่าง ๆ โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการสนับสนุนให้ครูพัฒนา
คุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้
คือ อยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นส่วนสนับสนุนให้การจัดการศึกษาใน
โรงเรียนบรรลุจุดหมายยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า
คือ ความพยายามอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพ
ทั้งด้านการเรียนการสอน (สาย ภาควิชา 2511 : 11) ส่วนการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องใช้ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า
โรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้น ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนยังขาดบุคลากรที่จะจัดกิจกรรม
ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องใช้ต่าง ๆ ทั้งของส่วนกลางและของหมวดวิชา
ส่วนมากมีเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการรับผิดชอบอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ประโยชน์
อาจกระทำไม่ได้ทั่วถึง

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่
พบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศศึกษาค้นการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก คือ
ไม่มีการติดตามผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก
โรงเรียนเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกมีผู้รับผิดชอบในการให้บริการและดูแลรักษาอยู่
แล้ว และบุคลากรในโรงเรียนทุกคนก็มีค่าใช้จ่ายสิ่งเหล่านี้อย่างทั่วถึง การติดตามผลการใช้
จึงอาจไม่ครอบคลุมทุกด้าน

6. งานด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงาน
การนิเทศศึกษาค้นการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ตรงตาม
จุดหมายของหลักสูตร โรงเรียนได้ปฏิบัติมากในการแนะนำให้ครูทำการสำรวจสภาพ
และความต้องการการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนนั้น เป็นเพราะความ

ต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ของแต่ละสายงานในโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามลักษณะของงานที่ปฏิบัติ เพื่อโรงเรียนจะได้ทราบถึงความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร ส่งผลต่อการเตรียมการสอนและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในการช่วยครูให้พัฒนาการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้น (สาย ภาณุรัตน์ 2517 : 32) โดยการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร ส่วนการจัดประชุมปฏิบัติการ เพื่อผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนใช้ภายในโรงเรียน โรงเรียนปฏิบัติงานค่านี้น้อยนัก ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันวัสดุอุปกรณ์การสอนส่วนมากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และหน่วยงานของเอกชนบางแห่งสามารถผลิตวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวทอนสนองความต้องการของโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง และยังสามารถให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตอุปกรณ์การสอนได้ ถ้าผู้สอนเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาวัสดุอุปกรณ์การสอนและปฏิบัติอย่างจริงจัง

การเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการให้ความรู้แก่ครูค่านการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน ซึ่งการให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นนั้นเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคน เพื่อให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น (สงัด อุทรานันท์ 2529 : 8) ส่วนการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพของวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานอยู่เสมอ โรงเรียนปฏิบัติกันน้อยนัก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากโรงเรียนได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหมวดและฝ่ายต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอนดังกล่าว แล้วอีกทั้งสภาพของวัสดุอุปกรณ์ดังกล่าวในปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานที่สูง โรงเรียนจึงปฏิบัติงานในค่านี้น้อย

การติดตามผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการส่งเสริมให้ครูตรวจสอบสภาพของวัสดุอุปกรณ์เป็นระยะ ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องการให้วัสดุอุปกรณ์การสอนได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีอยู่เสมอ เมื่อใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอนก็สามารถเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการแนะนำให้ครูประเมินผลและรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนได้ปฏิบัติกันน้อยนักอาจเนื่องมาจากวัสดุอุปกรณ์การสอน

มีอยู่มาก ส่วนหนึ่งโรงเรียนจึงมอบหน้าที่ให้หมวดวิชาที่จะดำเนินการเอง การปฏิบัติงานดังกล่าวจึงอาจกระทำไต่ไม่ถึง ทลออกจนระยะเวลาในการประเมินและติดตามผลในแต่ละฝ่ายไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่พบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาค้นหาวัสดุอุปกรณ์ คือ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการหาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณจัดสรร และสื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่สามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นทดแทนได้ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนี้ได้เพิ่มมากขึ้นในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีแผนขนาดกลางและขนาดเล็ก แล้วกระจายอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล วัสดุอุปกรณ์ในการหาสื่อหาไต่ยากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง ซึ่งไม่สามารถจะใช้วัสดุในท้องถิ่นมาทดแทนได้ ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยให้มีการประสานงานกันระหว่างโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการหาสื่อ โดยจัดทำเป็นโครงการมีการติดตามผลอย่างจริงจัง ปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือ การไม่มีสภาพที่จัดเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม โดยปัญหาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จะมีมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพของอาคารสถานที่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดแบ่งเป็นสถานที่เก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นสัดส่วนได้ คงกระจายไปตามหมวดหรือสายงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอยู่เสมอ โดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ในการนิเทศการศึกษา เช่น การประชุม การทัศนศึกษาและดูงาน เป็นต้น

7. งานด้านการฝึกอบรมครูประจำการ

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาค้นหาวัสดุอุปกรณ์ประจำการในด้านการเรียนการสอน โรงเรียนได้ปฏิบัติมากในการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับด้านวิชาการตามที่สถานต่าง ๆ จัดขึ้นนั้น เป็นการสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ในการส่งเสริม

ความเจริญงอกงามของครู และความก้าวหน้าทางอาชีพ (Brigg and Justman 1952 : 18-21) โรงเรียนจึงได้ปฏิบัติงานค่านี้นี้มาก ส่วนการให้ครูได้เขียนเขียน และสังเกตการสอนชั้นต่าง ๆ ทั่วกันภายในโรงเรียนหรือภายในกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนได้ปฏิบัติค่านี้นั้นอาจเนื่องมาจาก ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีวุฒิทางการศึกษาเท่าเทียมกัน จึงทำให้เกิดความไม่เชื่อถือ ในประสิทธิภาพการสอน และการปฏิบัติงานประจำ และงานพิเศษอื่น ๆ เป็นภาระแก่ครูมากอยู่แล้ว โอกาสที่โรงเรียนจะส่งเสริมงานค่านี้นี้จึงมีน้อย

การแนะนำข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่ครู โรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการจัดรายชื่อนหนังสือหรือวารสารที่มีคุณค่าทางวิชาการ เป็นบริการให้ครูทราบนั้นเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนงานการนิเทศการศึกษาค่านี้นี้มาก เพราะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับครูที่จะสามารถใช้เป็นแนวทางค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ประสมการณ์และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า (ภิญโญ สาทร 2523 : 413) ส่วนการจัด สืบค้นหาความก้าวหน้าทางวิชาการแก่ครู โรงเรียนปฏิบัติค่านี้นั้น อาจเนื่องมาจากการขาด การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คงดำเนินการได้เพียง การจัดป้ายนิเทศหรือการ เผยแพร่สิ่งพิมพ์เป็นครั้งคราวเท่านั้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมทุก สายงานในโรงเรียนก็ได้

ด้านความก้าวหน้าทางวิชาการของครูในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะ และศึกษา ท่อ ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาคงได้กล่าวมาแล้ว อีกทั้งปัจจุบันการบริการทางการศึกษา สามารถทำได้กระจายครอบคลุมมาก ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหาร งานนิเทศการศึกษาค่านี้นี้จึงได้รับการปฏิบัติมากในโรงเรียน ส่วนการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) เพื่อนำมาปรับปรุง การเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติค่านี้นั้นผู้วิจัยเห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนยังขาด ความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยอยู่มาก การนำผลงานวิจัยทางการศึกษามาใช้นั้นน้อย จึง ส่งผลให้การส่งเสริมการทำกรวิจัยในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ พบมากที่สุด ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาค่านี้นี้คือการปิดกั้นการประจำการ คือ

การขาดการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดการวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามประเมินผล ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงการจัดทำแผนงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากโรงเรียนมีข้อจำกัดในด้านความพร้อม ด้านบุคลากร ก็สามารถประสานงานกับกลุ่มโรงเรียน หรือศึกษานิเทศก์ได้ กิจกรรมทางการนิเทศการศึกษาหลายอย่าง อาทิ เช่น การประชุม การดูงาน ก็สามารถใช้ในการแก้ปัญหาในเรื่องการวางแผนได้ ปัญหาและอุปสรรคอีกอย่างหนึ่ง คือ การที่แหล่งวิทยาการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ซึ่งโรงเรียนบางส่วน สภาทางภูมิศาสตร์ เป็นข้อจำกัดอยู่มาก อาจแก้ไขได้โดยการใช้อุปกรณ์ทาง สหทัศนศึกษาเป็นการทดแทน โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจต้องใช้เวลาและงบประมาณในการใช้จ่ายตามควร

8. งานด้านการปฐมนิเทศครูใหม่

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ ในการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ โรงเรียนได้ปฏิบัติมากในการแนะนำให้รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียนนั้น เป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษาที่ให้การยอมรับนับถือบุคคลอื่น เป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ หาโอกาสให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรไมตรีกับคนอื่น (ชาวี มณีศรี 2529 : 33) ส่วนการประเมินโครงการปฐมนิเทศครูใหม่ โรงเรียนปฏิบัติได้น้อยนั้น อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นว่าครูใหม่มีจำนวนน้อย การให้การปฐมนิเทศสามารถทำได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมในแต่ละงานในโรงเรียนแล้ว จึงมีการประเมินผลงานในค่านี้น้อย

การช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการ ของโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจงานในโรงเรียน และงานอาชีพครู ครูใหม่แม้จะได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการมาเป็นอย่างดี (สาย ภาณุรัตน์ 2517 : 25) เพราะการวางแผนการสอบจำเป็นอย่างไร้จะคงทรมสภาพของผู้เรียนเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน ส่วนการให้สังเกตการสอน จากครูเก่าที่มีประสบการณ์การสอนที่ดี โรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้น อาจเนื่องมาจากโรงเรียน ชาคความพร้อมด้านบุคลากรทางค่านนี้ ตลอดจนความร่วมมือจากครูโรงเรียนจึงปฏิบัติงาน ค่านนี้น้อย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ พบมากที่สุด ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาค่านการปฐมนิเทศครูใหม่ คือ การเพิ่ม ประสบการณ์การสอนแก่ครูใหม่ เช่น ให้สังเกตการสอน ทำได้อย่างไม่เพียงพอ อาจ เนื่องมาจากงานประจำและงานพิเศษที่ครูใหม่ได้รับมอบหมายมีมาก ทั้งงานการสอน และงานธุรการ การจัดแบ่งเวลาให้กิจกรรมการนิเทศดังกล่าวจึงมีข้อจำกัด อีกประการ หนึ่ง คือ โรงเรียนชาคนุลากรที่จะสามารถให้ครูใหม่ได้สังเกตการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

9. งานค่านการจ้คบริการพิเศษแก่ครู

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานการ นิเทศการศึกษา ค่านการจ้คบริการพิเศษแก่ครู ในค่านข้อมูลข่าวสาร โรงเรียนได้ปฏิบัติ มากในการทำทะเบียนประวัติของบุคลากรภายในโรงเรียนนั้น เป็นการเก็บรวบรวม ในส่วนกลางและสถาบันการศึกษาชั้นสูงเท่านั้น มิได้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการ เผยแพร่ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาเท่าที่ควร อีกประการหนึ่งบุคลากรในโรงเรียนไม่ คู่้นเคยกับงานวิจัย ชาคความรู้ในการแปลผลการวิจัยมาใช้ (ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528 : 11)

ค่านนันทนาการและสุขภาพอนามัยของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ ได้ปฏิบัติมากในการทบปะสังสรรค์และรื่นเริงในบางโอกาส เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน ได้พักผ่อน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการ ก่อให้เกิดความคุ้นเคย ความสามัคคีในหมู่คณะส่งผลต่อการปฏิบัติงานค่านอื่น ๆ ส่วนการบริการทรวสุขภาพ อนามัยแก่ครู และครอบครัวเป็นประจำทุกปี โรงเรียนปฏิบัติกันอยู่นั้นเนื่องมาจาก โรงเรียน เห็นว่าทางราชการได้จ้คสวัสดิการค่านสุขภาพอนามัยให้แก่บุคลากรในโรงเรียนอยู่แล้ว การให้บริการอาจไม่สนองความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างทั่วถึง จึงปฏิบัติงานค่านนี้น้อย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่

พบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา คำนการจักรบริหารพิเศษแก่ครู คือ การขาดงบประมาณสนับสนุน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ้บริหารควรจะได้เห็นความสำคัญมากขึ้นเพราะการจักรบริหารพิเศษแก่ครูเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานได้ทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษาในการสร้างขวัญของคณะครูในโรงเรียน (สุจริต เทียรชอบ 2514 : 19-27) ที่กล่าวว่า การจักรสภาพการทำงานให้ที สะดวกสบาย เป็นสุข ก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน (กฤษณี น้ำเพชร 2521 : 42) ปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือ การขาดการจักรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อให้ครูนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในเรื่องนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเห็นว่า ฝ่ายแนะแนวได้ดำเนินการจักรทำระเบียบสะสมของนักเรียนอยู่แล้ว จึงปฏิบัติงานค่านนั้นน้อย ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรที่จะเพิ่มรายละเอียดในการเก็บข้อมูลดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์อย่างครอบคลุมหลายฝ่าย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบสารสนเทศของโรงเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

10. งานคำนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา คำนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในการให้บริการชุมชน โรงเรียนได้ปฏิบัติมากในการรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการรายงานสภาพการจักรการศึกษาของโรงเรียนทางหนึ่ง ให้ชุมชนทราบเพื่อก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์กันในโอกาสต่อไป เช่น การประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาคำนการเรียน เป็นต้น ส่วนข้อที่ควรนำมาอภิปรายเพิ่มเติม คือ การแจ้งข่าวสารและข้อมูลทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ โรงเรียนขนาดกลางปฏิบัติได้น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ทั้งนี้ในอาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในงานการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสูง จึงส่งผลให้งานค่านนี้ได้รับการปฏิบัติมาก ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก การแจ้งข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ทำได้ง่ายเนื่องจากสภาพที่ตั้งอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก อาศัยความร่วมมือจากนักเรียนและบุคลากรในชุมชนก็สามารถดำเนินการในค่านนี้ได้ ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง ข้อจำกัดในเรื่องงานการประชาสัมพันธ์โรงเรียนส่งผลคองานค่านนี้มาก หรืออาจขาดเทคนิคและวิธีการในการแจ้งข่าวสารข้อมูล จึงทำให้ปฏิบัติงานค่านนั้นน้อย

การประสานสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติมากในการสนับสนุนให้ครูนำบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรในการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรดังกล่าวมีความสามารถเฉพาะด้าน ชี้แนะก่อให้เกิดความเชื่อถือ ในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนมากกว่าครู และความคุ้นเคยเป็นการส่วนตัวก็สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น เป็นการดึงดูดชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาได้อีกประการหนึ่ง ส่วนการส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมในโครงการของชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน โรงเรียนปฏิบัติน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูอาจมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและความรู้ความชำนาญในงานโครงการของชุมชนที่จัดขึ้น หรือการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชนอาจมีปัญหาและอุปสรรคบางประการ โรงเรียนจึงปฏิบัติงานด้านนี้น้อย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่พบมากที่สุดในการปฏิบัติงานนิเทศศึกษาค้นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การที่กิจกรรมบางอย่างไม่เป็นที่สนใจของชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมดังกล่าว จึงมีผลต่อความสนใจในกิจกรรมลดน้อยลงไป ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่งานหรือโครงการของโรงเรียนมากขึ้น มีการจัดทำโครงการและการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ ตลอดจนประสานงานกับงานการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือ การที่บุคลากรในโรงเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งอาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานประจำมากเกินไป ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยการชี้แจงให้เห็นความสำคัญของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ให้แรงจูงใจและการเสริมแรง เช่น การจัดสวัสดิการให้ตามสมควร ก็อาจแก้ปัญหานี้ได้

11. งานด้านการประเมินผลการสอน

จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานนิเทศศึกษาค้นการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนในการดำเนินการประเมินผลการสอน โรงเรียนได้ปฏิบัติมาก ในการชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินผลอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะเป็นการตรวจสอบผลผลิตรายได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมาย

ที่กำหนดไว้เพียงใด (สงค อุทรานันท์ 2526 : 99) เป็นการพัฒนาคุณภาพทาง
 คำนวณวิชาการให้แก่ครู เพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการประเมินผลการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์
 ของการเรียนรู้ ส่วนการตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
 การเรียนเสมอ ๆ โรงเรียนปฏิบัติกันน้อย เพราะโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความ-
 สามารถในการวิเคราะห์แบบทดสอบการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบก็พบข้อจำกัด
 ในด้านอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ แม้ปัจจุบันการทดสอบในโรงเรียน
 มัธยมศึกษาแบบทดสอบมีการตรวจสอบกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาในรูปแบบของคณะกรรมการ
 หรือหมวดวิชาใกล้เคียงครึกครื้นมากขึ้น โรงเรียนจึงปฏิบัติงานด้านนี้น้อย

การรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โรงเรียนมัธยมศึกษา
 ส่วนใหญ่ใ้ปฏิบัติมากในการเก็บบันทึกผลในการประเมินไว้เป็นหลักสูตรในความรับผิดชอบ
 ของคณะกรรมการ เพราะใช้เป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่สามารถแสดงคุณภาพของการจัด
 การศึกษา อีกทั้งเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนสามารถประเมิน
 คุณภาพในการปฏิบัติงานของตนเองได้ทางหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพ
 การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในการ
 พัฒนาคณะและพัฒนางาน (สงค อุทรานันท์ 2529 : 8) ส่วนการวิเคราะห์ผลการ
 ประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนโรงเรียนปฏิบัติกันน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
 โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ผลการประเมิน จึงให้อยู่
 ในความรับผิดชอบของหมวดวิชาที่จะดำเนินการ และหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรง
 ก็มีปัญหาในเรื่องบุคลากรที่จะให้บริการ เช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่
 พบมากที่สุด ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้านการประเมินผลการสอน คือ การที่ครู
 ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ และระเบียบของการวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้องแท้จริง
 ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะได้จัดการประชุมชี้แจงอยู่เสมอ แต่ระเบียบในการวัดและประเมินผล
 ได้มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อรายละเอียดในการปฏิบัติของ
 แต่ละหมวดวิชาเป็นอย่างมาก ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรรีบเร่งดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว
 เพราะจะทำให้เกิดผลเสียในด้านคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา คือ ตัวผู้เรียน
 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรประสานงานเพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการติดตามผล

การดำเนินงานในเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. โรงเรียนควรสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานของโรงเรียนทุกฝ่าย เพื่อจะได้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรค แล้วร่วมกันวางแผนหาแนวทางแก้ไขในปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในโรงเรียนมากที่สุดก่อน อาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากร โดยจัดทำเป็น โครงการต่อเนื่อง มีคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการ ในการติดตามผลอยู่เสมอ และการจัดกิจกรรมในโครงการดังกล่าวควรมีรูปแบบในการกระตุ้นเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน เช่น จากการศึกษาจากเอกสาร หนังสือต่าง ๆ การดูงานจากโรงเรียน หรือสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมประชุมสัมมนาต่าง ๆ นอกจากนั้นควรแนะนำให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน โดยการประสานงานกับกลุ่มโรงเรียน จัดทำเป็นโครงการร่วมกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีผลงานวิจัยดังกล่าว และการให้ความรู้พื้นฐานในการใช้ผลการวิจัยจากนั้นก็ให้ฝึกปฏิบัติการเป็นกลุ่มตามความสนใจ และจึงนำผลการวิจัยไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถจะพัฒนาเป็นโครงการทดลองวิธีสอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ต่อไปได้ ตลอดจนการส่งเสริมการสอนเป็นคณะ ก็ควรเริ่มด้วยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ทำการทดลองในหมวดวิชาก่อน เพราะสภาพธรรมชาติของเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกัน ประสานงานกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่สามารถให้ความรู้และประสบการณ์เรื่องนี้ได้

3. ทั้งคณะกรรมการวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนและการวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นักวิชาการจังหวัด หน่วยงานในเทศบาล เป็นต้น รวมทั้งบุคลากรในกลุ่มโรงเรียนที่มีความสามารถด้านนี้ ร่วมเป็นคณะกรรมการ

วางแผนเผยแพร่ความรู้แก่ครู ในกลุ่มโรงเรียนต่อไป และควรมีการประเมินโครงการ ดังกล่าวด้วย

4. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมในโครงการของชุมชน ถึงแม้ว่า บางโครงการจะมีได้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง แต่บุคลากรในโรงเรียนมีความสนใจ และไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน ก็ควรได้รับการสนับสนุน เพราะเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอีกทางหนึ่ง

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตและกรมสามัญศึกษา

1. ควรมีการทดลองรูปแบบในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา โรงเรียนแต่ละเขต เพื่อหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพที่สุด

2. นำผลการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาไปทดลองใช้ ในโรงเรียนแต่ละขนาด เพื่อจะได้แนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

3. จัดทำแผนและโครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ให้สามารถจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขึ้นเองได้

4. รวบรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาค้นอื่น โดยจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อเผยแพร่ให้มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ค. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษางานการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษาอื่น

2. ควรมีการวิจัยหารูปแบบในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้สามารถจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนขึ้นเองได้

3. ควรมีการวิจัยในการพัฒนาเครื่องมือ วัดประสิทธิภาพ หรือผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศการศึกษา